

Za gospodarje

Maribor, dne 1. februarja 1933.

Nekaj misli o sadjarstvu kot najbolj gotovem viru dohodkov.

V današnji krizi imamo vsi brez izjeme težek boj za obstanek. Cena živini, lesu in poljskim pridelkom je padla tako nizko, da niti stroškov ne pokrije. Najboljšo ceno je ohranilo samo še sadje, dasiravno so mu od leta 1930 padle cene za polovico. Ker ima sadje najmanjše oskrbovalne stroške, nam je tudi napram nizki ceni, kakor jo je imelo lani, dalo vseeno še najboljše in tudi skoro edine dohodke. Tisti posestniki, kateri so prejšnja desetletja sadili v sadovnjake dobre in fine sorte, primerne zemlji in legi, ter potem drevje oskrbovali po načelih umnega sadjarstva, so tudi letos dobili lepe svote dinarjev za sadje. Proda pa se lahko samo lepo, debelo in zdravo sadje, kar ve vsak, kateri je sadje prodajal. Da to dosežemo, moramo sadno drevje pravilno oskrbovati, vedeti moramo, kako zemljo in lego zahtevajo posamezne sorte, da nam dobro uspevajo. Do sedaj se je največ grešilo s tem, da so se sadile razne sorte v ne-pripravne lege in zemlje in po dolgih letih čakanja so začele roditi. Pa kakšen je bil sad, ves droben, razpokan in krastav, prav nič podoben običajni velikosti in dobroti sorte. Bridko je bilo in je še marsikateri sadjar razočaran, ker mu sadno drevje ne uspeva in ne rodi tako lepega sadja, kakor ga je videl drugod in bi ga tudi sam rad pridelal. Naravno je, na mu uide vse veselje do umnega sadjarstva ter potem pravi: Vse novotarje so za nič, včasih je drevje rodilo brez vsega oskrbovanja več sadja kakor sedaj. Delno imajo prav! Po vsaki rastlini, katera raste dalje časa na enem mestu, se zemlja utruji, dotična kultura potem več ne uspeva za daljšo dobo let na ravnostem prostoru. Najboljši primer zato imamo pri njivskih rastlinah. Če bi n. pr. koruzo sadili na isto mesto skozi 10

let, bi prva leta še pridelali nekaj, potem pa nič več. To velja še v večji meri za sadno drevje, katero raste na enem mestu po 50 do 80 let. V prejšnjih časih se je sadilo na prazna zemljišča, kjer še dotlej ni rastlo drevje, zemlja je bila neizčrpana in polna redilnih snovi, vsled tega je drevje tudi dobro rastlo in rodilo. V današnjih časih pa nobeden posestnik ne bo čakal 10 do 20 let, da bi se zemlja odpočila, temveč posadi takoj v bližini posekanega drevesa novo mlado drevo. Da nam bo kljub utrujenosti zemlje dobro uspevalo, ga moramo oskrbovati po načelih umnega sadjarstva. Napake, storjene pri nepravilni izbiri sort za dotično lego, se pozneje bridko maščujejo in se dajo popraviti le z velikimi stroški in zamudo časa. Sadjarstvo je znanost zase. Kateri hoče doseči v nji uspehe, se mora učiti, ji mora posvetiti ne samo svojo telesno moč, temveč tudi um. Vsi obrtniki se morajo učiti po več let, da so sposobni izvrševati svojo obrt, uradniki po 12 let; a zdravniki še morajo potem napraviti par let prakse in vaje, da so sposobni opravljati operacije na živem človeku. Tudi sadjar mora biti izvežban specialist — zdravnik — kirurg, ako hoče na živem organizmu — sadnem drevju z uspehom izvrševati operacije suhih vej, pregostih vrhov, nepravilne krone, da s tem v svojo korist reši sadno drevo, mu podaljša življenje in poveča rodovitnost. V to svrho nam je neobhodno potreben pouk, katerega so v prejšnjih desetletjih delili blagopokojni gg.: Ivan Bele, potovalni učitelj za sadjarstvo na Spodnjem Štajerskem, pozneje ravnatelj kmetijske šole v Št. Juriju ob južni žel., g. Bohuslav Skalicki, ravnatelj kmetijske šole na Grmu, in g. G. Pirc, predsednik Kmetijske družbe.

Konec sledi.

Okisanje zelene krme.

V okoliših z manj travorodnimi, suhih in peščenatimi zemljišči je zadnja

leta tudi pri nas narastlo zanimanje za okisanje zelene krme in za napravo tozadevnih zgradb — silosov. Z ozirom na sedanje pomanjkanje denarja skoraj ni misliti, da si zgradi slovenski kmetovalec po vseh predpisih opremljeni betonski silo. Tudi se v živinorejsko naprednejših krajih za začetek in v dosego za okisanje zelene krme potrebne vsestranske izkušnje priporoča, da kmetovalec pri okisanju (ansiliranju) začne najprej z okisanjem v ilovnatih jamah, predvsem, ako gre za krmila, katera je najlažje okisati, to je zelena koruza in solnčnice. Ko si kmetovalec nabere tostvarnih izkušenj in dobi prakso v okisanju, naj šele misli na zgradbo posebnih jam ali stolpov — silosov.

Vendar je mogoče svrhl odgovarjajoč silo napraviti tudi cenejše, — iz lesa. Dva lesena silosa v višini 7 m in v velikosti 3×3 m s prostornino 126 m^3 je napravil lanske jeseni znani vzorni kmetovalec g. Osiander v Tolstem vrhu pri Guštanju. En silo je napolnil z zeleno koruzo in sirkom, drugi silo z zeleno koruzo, zeleno pšenico, ječmenom in ovsem, kateri je kljub lanskemu sušu na peščenati zemlji dosegel višino 170 do 180 cm. Silo iz lesa zgotovi lahko vsak tesar. Leseni silo uporablja s prav dobrim uspehom že več let n. pr. posestnik g. Glančnik v št. Štefanu pri Velikovcu, ki dosega v svojem hlevu molznih krav na podlagi okisane krme nad 3500 litrov povprečno letno mlečnost.

Kmetovalci, ki se zanimajo za napravo lesenega silosa in za okisanje krme sploh (okisana krma se poklada ravno v sedanjem zimskem času in bi bil ogled naprave posebno sedaj priporočljiv), se lahko vsikdar zglase pri g. Osiandru, ki bo radevolje razkazal vse tostvarne naprave. Pripominja se še, da so vse vzorne naprave, da je vse vzorno poljedelstvo in pridelovanje krme pri g. Osiandru izvršeno brez vsake javne podpore države, okraja, ali na podlagi dohodka kake postranske obrti, da je ves vzoren obrat kmetovanja pri g. Osiandru postavljen izključno le na dohodek iz posredstva: poljedelstva in živinoreje.

F. Wernig.

Razna obvestila.

Vinska razstava in vinski sejem v Ljutomeru. Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi nepreklicno dne 7. in 8. marca t. l. vinski sejem in razstavo vina v dvorani g. Julija Strasserja, gostilničarja v Ljutomeru. Na poskušnjo bodo vina iz vsega ljutomerskega sreza in sicer iz okolišev gornje-radgonskega, ljutomerskega in štrigovskega. Pa tudi sosadni ormoški okoliš bo zastopan. Ljutomer je po svojem starem slovesu kot središče vinorodnega sreza in kot križišče železnice za tako prireditve zelo pripraven. Zaradi tega obstoja za vinski sejem in razstavo že veliko zanimanje med vinogradniki ter tu- in inozemskimi kupci. Vabijo se vsi vinogradniki iz celega ljutomerskega, kakor tudi iz sosednega ptujskega sreza, da razstavijo svoja vina, kajti na ta način jih bodo vinski kupci mogli poskusiti ter se prepričati o izvrstni kakovosti letošnjega vinskega pridelka. Vsi producenti v omenjenih okoliših, ki žele svoja vina razstaviti, naj to prijavijo najkasneje do 25. februarja t. l. vinarski podružnici v roke g. Vekoslavu Štamparju v Ljutomeru. Vino za razstavo se mora poslati do dne 2. marca t. l. v gostilno g. Strasserja v Ljutomer in sicer od vsake vrste po tri steklenice po $\frac{7}{10}$ l. Grozdje je povsod lepo dozorelo, trgatev je bila pozna in tako smo dosegli prav dobra konkurenčna vina. Na izbiri bodo izvrstna vina mešanih nasadov, kakor tudi vse vrste najfinejših specijaliteta iz vsega sreza. Opozarjamo vse interesente, vinske trgovce ter gostilničarje, da si ogledajo vinsko razstavo ter se sami prepričajo o izvrstni kakovosti tukajšnjega pridelka in enako tudi o zelo ugodnih cenah. Za polovično vožnjo je zaproseno.

Še o vinski razstavi v Ljutomeru. Vinogradniki, ki nameravajo svoja vina razstaviti na vinski razstavi in sejmu dne 7. in 8. marca v Ljutomeru, se opozarjajo, da pretočijo vina vsaj do 15. februarja. Neposredno pred razstavo ne kaže vina pretakati, ker se do tega časa ne bi čistilo in tudi ne tako dobro pokusilo, kakor če bi bilo pretočeno poprej. Na današnjem vinskem trgu so najbolj čislana kvalitetna vina, ki se dosežejo le s skrbnim negovanjem. Zatorej naj bode

glavna skrb vsakega vinogradnika, da spravi vino na poskušnjo v takšnem stanju, ko se dobro pokusi, kajti le v tem slučaju bo njegovo vino lahko našlo svojega odjemalca.

Še nekaj o krizi. Ker že danes vse rešuje krizo, se je hočem še jaz lotiti. Kar nočejo mi v glavo nekatere stvari. Tako n. pr. je bil loj leta 1929—30 po 12—14 D 1 kg, milo pa je stalo od 16—18 Din. Danes je loj po 4—6 Din, milo pa, reci in beri, še vedno po 16—18 Din. Poleg tega so se še delavske moči izdatno pocenile. Surovine za kavino primes so bile prejšnja leta polovico dražje kakor danes, a kavina primes ima še vedno isto ceno. Sladkor pa je še dražji. Istotako so še iste cene za petrolej, kavo, riž, sol, vžigalice itd. Ali bi se ne dalo krizi tudi v tem oziru potipati malo na žilico?

Redni občni zbor Sadjarske in vrtnarske podružnice v Ptuj se vrši na Svečnico dne 2. februarja, ob 8. uri v prostorih g. M. Brenčiča v Ptuj z običajnim dnevnim redom. Po občnem zboru je poučno predavanje o vrtnarstvu, ki zanima naše vrle gospodinje, vsled česar naj se te, ali so članice ali ne, predavanja točno udeležijo.

Vprašanja in odgovori.

F. K. v P. Meseca oktobra 1932 smo naročili pri občinskem uradu cenejšo koruzo, denar se je poslal srezkomu načelniku, dvakrat smo že prosili za denar nazaj ali za koruzo, pa ni nič odgovora. Kam se naj sedaj obrnemo? — Časopisi sporočajo, da je banovina dobila več milijonov iz državne blagajne v ta namen, da pomaga pomanjkanje trpečim. Naj občina takoj piše na banovino, da se zadeva čimpreje reši pravično!

J. Št. v L. Ali poznate »Tehna« v Ljubljani, je brezobrestno posojilo gotovo? — Žal ne poznamo. Treba je, da sami pravila dobro prečitata, kakor sploh vsako stvar, predno podpišete.

R. Š. v B. Koliko stane oral zemlje? — Je zelo težko reči, ker je vse odvisno od tega, kje leži. Cene so od 5000 do 10.000 Din. Je pa seveda tudi manj. Geometer stane: pot, prehrana in odškodnina. Pišite na katastrski urad, da naj se oglasi, ko bo slučajno tam imel opravka, bo ceneje.

Isti: Oče je bil invalid, je umrl, mati je umrla, ali dobim jaz invalidnino zanj? — Sodišče vam je zadevo že zavrnilo. Počakati morate na nov invalidski zakon, če bo izšel.

Isti: Ali morajo zastopniki Kmetijske eksportne družbe res plačati projeto provizijo nazaj? — Kakor se glasi pogodba. Če je pogodba, da prejemajo od pridobljenih članov, ali od vplačanih prispevkov, potem ne, sicer pa. Pogodba nam ni znana.

J. St. v L. Sem postal prevžitkar. Ali sem zavarovan pri »Slov. gospodarju«? — Glasom pravilnika ne, to je odsek moral zaradi zahtev naročnikov dati v pravilnik?

V. J. v Š. Kam se naj pritožim zoper postopanje davkarije, ki mi ne prizna kot očetu 9 otrok davčne oprostitve? — Vložite pritožbo s kolekom 5 Din na fin. ravnateljstvo v Ljubljani.

E. K. v St. t. Imam naložen denar v okrajni hranilnici, pa ga ne dobim. Ali lahko tožim? Okrajna hranilnica ni zaprosila za zaščito, torej lahko tožite. Pa vendar odsvetujemo, ker nam je znano, da se taka tožba izredno dolgo vleče, posebno še, ker imajo hranilnice pravila, glasom katerih se izplačevanje tako vrši kot to načelstvo sklence. Saj je upati, da bo kmalu boljše, ker država ne more pustiti, da bi se zaradi splošnega pomanjkanja denarja podrl ves dosedani način denarnega prometa.

I. H. v L. Ali res ne smem tožiti dolžnika? — Tožiti smete in zavarovati posojilo zemljejknjižno tudi, samo prodati ne smete. Dolžnik vam mora po zakonu plačevati 6%.

J. P. v P. Imam pisano najemno pogodbo, sedaj pa mi jo je odpovedal, kaj naj storim? — Ako je pogodba pravilna, vam ne more kar tako odpovedati. Treba hode vložiti tožbo na izpolnitev pogodbe.

Ljudski pravnik.

Dolžnosti prevzemnika posestva. M. A. Sv. J. p. L. — Spomlad ste prepustili posestvo sinu. Nekoliko preje ste obnovili zavarovanje proti požaru za desetletno dobo pod pogojem, da ne bo višjega plačila zavarovalnine, na kar je zastopnik pristal. Nato je prišlo plačilo za

mного višjo svoto od preje. Obvestili ste zavarovalnico, da višjega zneska ne plačate; ob enem ste naznanili, da ste posestvo prepustila sinu, naj se zato zavarovanje prepíše na njegovo ime. Zavarovalnica tega ni storila, marveč je vložila tožbo, ker sin ni plačal zavarovalnine. Vprašate za obvestilo, če sin kot novi gospodar lahko odstopi od zavarovanja. —Obnovitev zavarovanja in novo zavarovanje: zato ste morali staviti zavarovalnici nov predlog, ki ste ga morali podpisati. Čez nekaj časa ste prejeli zavarovalno polico, ki je morala soglašati z Vašim predlogom. Ako se je razlikovala, tedaj bi morala zavarovalnica istočasno Vas pismeno opozoriti na to, da morete v enem mesecu po prejemu zaradi teh razlik oporekati. Ako zavarovalnica ni tako postopala, so razlike za Vas neobvezne in velja ono, kar ste pismeno dogovorili. Mnenja smo, da je zavarovalnica polico izpolnila po Vaših željah in po Vašem predlogu; bili ste najbrže premalo previdni, ko ste podpisali zastopniku ponudbo. Sin je posestvo prevzel. Z vrednostjo posestva je ob enem prevzel sin tudi vse obveznosti, ki ste jih imeli Vi in odgovarja tudi za morebitne druge Vaše dolgove, ako ne bi pred sodiščem dokazal, da ob prevzemu za nje ni vedel, niti vedeti mogel. O izročitvi posestva sinu bi morali takoj obvestiti zavarovalnico Vi ali pa sin, sicer sta to kasneje storili. Sin je bil upravičen zavarovalno razmerje brez odpovednega roka odpovedati v enem mesecu od dne, ko je prevzel posestvo, oziroma, če takrat za zavarovanje ni vedel, v 1 mesecu od dne, ko je za zavarovanje izvedel. Ako sin-prevzemnik ni tako postopal, bodisi da je vedel že od vsega početka za zavarovanje, bodisi da je to izvedel šele po prejemu tožbe, pa je od tega preteklo že več kot mesec dni, tedaj nima več te pravice do izredne odpovedi brez odpovednega roka, marveč mora plačevati redno zavarovalnino toliko časa, da bo pretekla zavarovalna doba, oziroma, če je sklenjena za nedoločeno dobo, more sin zavarovanje pravilno odpovedati, kakor je določeno v pravilih, ki so napisana v polici, to je za konec tekoče zavarovalne dobe, razdobja, za katero plačate najemnino, n. pr. če plačujete zavarovalnino v dveh obrokih,

morate odpovedati še v I. polletju, ako hočete biti rešeni zavarovanja v II. polletju.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na sobotni trg v Maribor so pripeljali špeharji 103 komade zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 11—12 Din, špeh 13—14. Kmetje so pripeljali 5 voz sena po 95—100, 2 otave po 90—95, 4 voze krompirja 1—1.50, 21 vreč čebule 3—4, česen 8—10, 1 voz zelja 2—4, motovilec 1 Din, radič 1 Din. Jabolka 2—5, hruške 4—6, suhe slive 6—10, celi orehi 6, luščeni 18—20. Žitne cene so ostale neizpremenjene, fižol 2.50—3. Smetana 10—12, surovo maslo 26—28, jajca 1—1.25. Kokoš 20—30, piščanci 30—65, gos 60—80, puran 60—90, raca 20—30 D.

Mariborski živinski sejem 24. I. 1933. Prignanih je bilo: 4 konj, 9 bikov, 91 volov, 200 krav in 6 telet, skupaj 310 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3.50 do 3.75 Din, poldebeli voli 2 do 3, plemenski voli 1.25 do 1.50, biki za klanje 2.50, klavne krave debele 1.75 do 2.50, krave za klobasarje 1.20 do 1.40, mlada živina 3 do 4, teleta 4 do 5 Din. Prodanih je bilo 155 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso od bikov, krav, telic 4 do 6 Din, teleče meso I. vrste 12 do 14 Din, II. vrste 8 do 10 Din, svinjsko meso sveže 8 do 16 Din.

— == —

Vrednost našega denarja. Zadnjič smo objavili, po kaki ceni se dobijo denarji drugih držav na naših borzah in pri naših bankah. Ker nekateri niso znali sami priračunati poviška, podajemo danes mi točno v dinarjih vrednost tujega denarja: 1 švicarski frank je Din 14.50, 1 angleški funt Din 250.—, 1 francoski frank Din 3.—, 1 italijanska lira Din 3.85, 1 češka krona Din 2.25, 1 nemška marka D 17.—, 1 avstrijski šiling Din 9.25, 1 madžarski pengő Din 12.50, 1 bolgarski lev Din 0.55, 1 poljski zloty Din 8.40, 1 grška dragma Din 0.41, 1 holandski goldinar Din 30.—, 1 belgijski frank Din 9.—, in 1 ameriški dolar Din 75.—.

— == —